

โครงการ “ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในพื้นที่ ภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง”

๑. หลักการและเหตุผล

การดื้อยาต้านจุลชีพของเชื้อแบคทีเรียได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประเทศไทยจึงมีแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อจัดการปัญหาเชื้อดื้อยา คือ “แผนยุทธศาสตร์การจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔” ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการดื้อยาต้านจุลชีพแห่งชาติเพื่อขับเคลื่อนงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานประสานหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ซึ่งในภาคการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ กำหนดเป้าประสงค์ คือ “ปริมาณการใช้ยาต้านจุลชีพสำหรับสัตว์ลดลงร้อยละ ๓๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔”

ในปีที่ผ่านมา กรมปศุสัตว์ได้ริเริ่มโครงการ “การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์” โดยนำร่องในฟาร์มสุกร มีการลงนามความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ และบรรจุโครงการดังกล่าวไว้ใน “แผนปฏิบัติการการจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔” เพื่อให้สอดคล้องตามเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการให้ปริมาณการใช้ยาต้านจุลชีพสำหรับสัตว์ลดลง ร้อยละ ๓๐ ภายในระยะเวลา ๕ ปี โดยมีฟาร์มสุกรที่ผ่านการรับรองแล้วคิดเป็นจำนวนสุกรอยู่ในระบบประมาณแสนตัว จากผลสำเร็จของโครงการฯ จึงต่อยอดโครงการ “ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ” เพื่อให้ผู้บริโภคมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการเลือกซื้อไข่ไก่ที่มีคุณภาพมาตรฐาน และมาจากฟาร์มไก่ไข่ที่เลี้ยงโดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือชะลอการเกิดปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในไก่ไข่
- ๒.๒ เพื่อให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงความสำคัญในการไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงไก่ไข่
- ๒.๓ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค จากการบริโภคผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ ที่มาจากแม่ไก่ที่ไม่มีการใช้ยาปฏิชีวนะตลอดการเลี้ยง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของแหล่งผลิตได้
- ๒.๔ เพื่อให้ผู้บริโภคมีช่องทางการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ที่เลี้ยงโดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ

๓. เป้าหมาย

ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ จำนวนรวม ๓๗ ฟาร์มในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน (พื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต ๕ จำนวน ๒๐ ฟาร์ม) และภาคเหนือตอนล่าง (พื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต ๖ จำนวน ๑๗ ฟาร์ม) ที่ได้รับการรับรองฟาร์มมาตรฐาน (GAP: Good Agricultural Practice) จากกรมปศุสัตว์และมีการจำหน่าย ณ สถานที่จำหน่ายที่ได้รับการรับรองในโครงการ “ปศุสัตว์ OK” ของกรมปศุสัตว์ ซึ่งสามารถตรวจสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ไปยังฟาร์มได้

๔. ระยะเวลาการดำเนินการ

ระหว่างเดือน เมษายน ๒๕๖๒ - เดือน กันยายน ๒๕๖๒

๕. วิธีการดำเนินงาน

๕.๑ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ (จนท.ปศจ./จนท.ปคอ) เข้าตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๑ ครั้งต่อฟาร์มต่อปี ประกอบด้วย

- ตรวจประเมินตามหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มโครงการ “ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ”
- เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ ๑ ตัวอย่าง และน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑ ตัวอย่าง ส่งตรวจที่สำนัก

ตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.) กรมปศุสัตว์ เพื่อตรวจสอบยาปฏิชีวนะบนป้อน ด้วยวิธี ELISA/HPLC/

LC-MS/MS กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มโพลีมิกซิน (โคลิสติน)/กลุ่มเพนนิซิลิน (อะม็อกซิซิลลิน)/ กลุ่มแมคโครไลด์และยาไทอะมุลิน

๕.๒ การเก็บตัวอย่างไขไก่ เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (จนท.ปศจ./จนท.ปคอ) เก็บตัวอย่างไขไก่เบอร์ ๒ สภาพดีไม่แตกร้าว จากฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๒ ตัวอย่างต่อฟาร์ม (ตัวอย่างละ ๑๒ ฟอง รวมเป็นไขไก่จำนวน ๒๔ ฟอง) ส่งตรวจที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่จำนวน ๑ ตัวอย่าง (จำนวน ๑๒ ฟอง) เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างด้วยวิธี MA (Micro-Assay) กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์ และเก็บรักษาไว้ที่ สนง.ปศจ. จำนวน ๑ ตัวอย่าง (จำนวน ๑๒ ฟอง) หากในกรณีพบผลวิเคราะห์ MA เป็นบวกให้ส่งยืนยันที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ด้วยวิธี LC-MS/MS

หมายเหตุ: หากตัวอย่างน้ำ อาหารสัตว์ ไขไก่ ที่ส่งตรวจพบผลวิเคราะห์เป็นบวกให้ห้องปฏิบัติการสำเนาผลวิเคราะห์ส่งให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์รับทราบด้วย

๕.๓ สนง.ปศข. เป็นผู้รวบรวมผลวิเคราะห์ตัวอย่างให้คณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์พิจารณาให้การรับรอง

๕.๔ สนง.ปศข. รวบรวมรายชื่อผู้ประกอบการที่ผ่านการรับรอง แจ้งให้ อยส. ทราบ

๕.๕ อยส. จัดทำใบประกาศนียบัตร จัดทำป้ายรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดยาปฏิชีวนะ และประกาศรายชื่อฟาร์มที่ผ่านการรับรองทางเว็บไซต์กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ โดยการรับรองมีอายุ ๑ ปี

๕.๖ อยส. รวบรวมข้อมูลและสรุปผลการดำเนินการโครงการฯ

แผนการดำเนินงานโครงการฯ

กิจกรรม	ระยะเวลา							หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	ม.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒	
๑. สนง.ปศข. ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้ผู้ประกอบการทราบ		←→						สนง.ปศข.
๒. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ		←	-----→					สนง.ปศจ. และ สนง.ปคอ.
๓. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ น้ำ ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ (ไขไก่) ส่งตรวจวิเคราะห์		←	-----→					สนง.ปศจ. และ สนง.ปคอ.
๔. ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างอาหารสัตว์ น้ำ และสินค้าปศุสัตว์ (ไขไก่)		←	-----→					สตส.และ ศวพ.
๕. สนง.ปศข. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์		←	-----→					สนง.ปศข.

กิจกรรม	ระยะเวลา							หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
	ม.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒	มิ.ย. ๖๒	ก.ค. ๖๒	ส.ค. ๖๒	ก.ย. ๖๒	
๖. อยส. จัดทำใบประกาศนียบัตร และป้ายรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ			←			→		อยส.
๗. อยส. รวบรวมข้อมูลและสรุปผลการดำเนินการโครงการฯ							←	อยส.

๖. งบประมาณ รายละเอียดตามเอกสารแนบ

๖.๑ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ งบประมาณ ๖๓,๖๔๐ บาท

๖.๒ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่างส่งตรวจวิเคราะห์ (ไขไก่ อาหารสัตว์ และน้ำ) งบประมาณ ๑๒๐,๖๒๐ บาท

๖.๓ ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างอาหารสัตว์ น้ำ และสินค้าปศุสัตว์ (ไขไก่) งบประมาณ ๓๔๒,๖๒๐ บาท

๖.๔ สนง.ปศช. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ งบประมาณ ๒๒,๘๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๕๔๘,๖๘๐ บาท (ห้าแสนสี่หมื่นเก้าพันหกร้อยแปดสิบบาทถ้วน)

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๗.๑ นางสาวจุฬาร ศรีหนา หัวหน้าฝ่ายยาสัตว์และการจัดการเชื้อดื้อยา

กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๗.๒ นางสาวสุชนา สุขกลัด นายสัตวแพทย์ชำนาญการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๗.๓ นายนันทพงศ์ สุพิมพ์ นายสัตวแพทย์ชำนาญการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๗.๔ นางสาววรศร ประเสริฐกุลชัย นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๘. ที่ปรึกษาโครงการฯ

๘.๑ นายรักไทย งามภักดิ์

ผู้อำนวยการกองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๘.๒ นายศศิ เจริญพจน์

ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบและรับรองคุณภาพวัตถุดิบราย
ด้านการปศุสัตว์

กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๙. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๙.๑ ปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มไก่ไข่ลดลง
- ๙.๒ เกษตรกรและผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่มีความตระหนักในปัญหาการเกิดเชื้อดื้อยา มีความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ และให้ความสำคัญในการไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์
- ๙.๓ ประชาชนหรือผู้บริโภคมีความมั่นใจในการเลือกซื้อไข่ไก่จากฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ
- ๙.๔ ช่วยลดปัญหาหรือชะลอการเกิดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในปศุสัตว์
- ๙.๕ ผู้บริโภคมีช่องทางการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ที่เลี้ยงโดยปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ

**รายละเอียดค่าใช้จ่าย โครงการ “ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในพื้นที่
ภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง”**

1. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ตรวจประเมินฟาร์ม

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ฟาร์ม)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	37	1	3	240	26,640
2.	น้ำมัน	37	1		1,000	37,000
					รวม	63,640

2. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ฟาร์ม)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	37	2	2	240	35,520
2.	น้ำมัน	37	2		1000	74,000
3.	ค่าตัวอย่าง	37	1		300	11,100
					รวม	120,620

3. ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ตัวอย่าง)	จำนวนเงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างไข่ไก่ ตรวจสารตกค้างยาปฏิชีวนะ โดยวิธี MA/ELISA ประกอบด้วย กลุ่มซัลโฟนาไมด์/ กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/ กลุ่มเพนิซิลลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์)	37	260	9,620
2.	ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างอาหารสัตว์ ตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน โดยวิธี Color reaction/ตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน โดย วิธี HPLC/ELISA/LC-MS/MS กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเต ตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มโพลีไมกซิน (โคลิสติน)/กลุ่มเพนิซิลลิน (อะมอกซิซิลลิน) กลุ่มแมคโครไลด์และยาไทอะมุลิน	37	4,500	166,500
3.	ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ ตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน โดยวิธี HPLC/ELISA/LC-MS/MS กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตรา ซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มโพลีไมกซิน (โคลิสติน)/ กลุ่มเพนิซิลลิน (อะมอกซิซิลลิน) กลุ่มแมคโครไลด์และยา ไทอะมุลิน	37	4,500	166,500
			รวม	342,620

4. สนง.ปศข. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์

ที่	รายละเอียด	จำนวน (เขต)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (มือ)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	ค่าอาหารกลางวัน	2	3	1	20	120	14,400
2.	ค่าอาหารว่างเครื่องดื่ม	2	3	2	20	35	8,400
						รวม	22,800

สรุปค่าใช้จ่ายทุกกิจกรรม

รายละเอียด	รวมเงิน
1. การตรวจประเมินฟาร์ม	63,640
2. การเก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์	120,620
3. การตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง	342,620
4. สนง.ปศข. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์	22,800
รวม	549,680

หลักเกณฑ์และเงื่อนไข โครงการ “ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง

1. หลักการและเหตุผล

ปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น และเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ ประเทศไทยภายใต้คณะกรรมการนโยบายการต่อต้านจุลชีพแห่งชาติ มีแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ คือ “แผนยุทธศาสตร์การจัดการการต่อต้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564” ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2559 และมีการจัดทำแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าว โดยกรมปศุสัตว์เป็นแกนประสานหลักในยุทธศาสตร์ที่ 4 “การป้องกันและควบคุมเชื้อดื้อยา และควบคุมกำกับดูแลการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างเหมาะสมในภาคการเกษตรและสัตว์เลี้ยง” จึงได้มีการบรรจุโครงการการเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ เพื่อให้สอดคล้องตามเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการให้ปริมาณการใช้ยาต้านจุลชีพสำหรับสัตว์ลดลง ร้อยละ 30 ภายในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือชะลอการเกิดปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในไก่ไข่
- 2.2 เพื่อให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงความสำคัญในการไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงไก่ไข่
- 2.3 เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค จากการบริโภคผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ ที่มาจากแม่ไก่ที่ไม่มีการใช้ยาปฏิชีวนะตลอดการเลี้ยง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของแหล่งผลิตได้
- 2.4 เพื่อให้ผู้บริโภคมีช่องทางการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ที่เลี้ยงโดยปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ

3. ขอบข่ายการรับรอง

ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ จำนวนรวม 37 ฟาร์มในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน (พื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 จำนวน 20 ฟาร์ม) และภาคเหนือตอนล่าง (พื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 6 จำนวน 17 ฟาร์ม) ที่ได้รับการรับรองฟาร์มมาตรฐาน (GAP: Good Agricultural Practice) จากกรมปศุสัตว์และมีการจำหน่าย ณ สถานที่จำหน่ายที่ได้รับการรับรองในโครงการ “ปศุสัตว์ OK” ของกรมปศุสัตว์ ซึ่งสามารถสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ไปยังฟาร์มได้โดยการรับรองนี้ไม่รวมยากันบิตอยู่ในขอบข่ายการรับรอง และยอมรับให้ใช้ในโปรแกรมการจัดการฝูงสัตว์ ร่วมกับการทำวัคซีนทางเลือกอื่นๆ (สมุนไพร พรูไบโอติกส์ โปรไบโอติกส์) ที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ เพื่อให้เป็นไปตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

4. นิยาม

- 4.1 ฟาร์มมาตรฐาน (Standard farms) หมายถึง ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP (Good Agricultural Practice) จากกรมปศุสัตว์ โดยมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลการใช้ยาในฟาร์ม
- 4.2 การเลี้ยงสัตว์ (Raising farm animals) หมายถึง การเลี้ยงไก่ไข่ในฟาร์มมาตรฐาน
- 4.3 ยาปฏิชีวนะ (Antibiotics) หมายถึง ยาที่มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย รวมทั้งมีฤทธิ์ในการทำลายและยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรีย ทั้งที่ได้จากสิ่งมีชีวิตหรือจากการสังเคราะห์ โดยไม่รวมยากันบิตอยู่ในนิยามยาปฏิชีวนะ
- 4.4 การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ (Raised without antibiotics) หมายถึง การเลี้ยงสัตว์โดยไม่มีการใช้ยาปฏิชีวนะตั้งแต่เกิด ตลอดจนถึงการผลิตผลิตภัณฑ์ ในกรณีที่สัตวแพทย์ระบุว่าต้องใช้ยาปฏิชีวนะ

สัตว์ที่ได้รับยาปฏิชีวนะไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาเท่าใดก็ตามต้องมีการคัดแยกออกจากฝูงที่เข้าร่วมโครงการฯ และไม่สามารถนำสัตว์กลับมาเข้าร่วมโครงการฯ ได้ ถึงแม้ว่าสัตว์จะได้รับการรักษาจนหายป่วยแล้วก็ตาม

4.5 การสอบย้อนกลับ (Traceability) หมายถึง การตรวจสอบเส้นทางของผลิตภัณฑ์ที่ปลายทางมาอย่างต่อเนื่องในห่วงโซ่การผลิตได้ เช่น จากผลิตภัณฑ์มายังฟาร์ม หรือจากอาหารสัตว์ที่ฟาร์มมายังโรงงานผลิตอาหารสัตว์ได้

5. คุณสมบัติและเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ

5.1 ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์

- เป็นฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP จากกรมปศุสัตว์ และมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลการใช้ยาในฟาร์ม
- มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์
- เป็นผู้ที่มีศรัทธาขอรับการรับรอง และยินดีปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ ข้อกำหนด ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติ คู่มือ และเอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ
- ไม่เป็นผู้ถูกเพิกถอนการรับรอง เว้นแต่ถูกเพิกถอนมาแล้วมากกว่า 1 ปี

5.2 ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์

- สามารถสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ไปยังฟาร์มเลี้ยงสัตว์ได้
- ได้รับการรับรองสถานที่จำหน่ายในโครงการเนื้อสัตว์ปลอดภัยใส่ใจผู้บริโภค (ปศุสัตว์ OK)
- เป็นผู้ที่มีศรัทธาเข้าร่วมโครงการฯ และยินดีปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ ข้อกำหนด ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติ คู่มือ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ

6. ผู้ตรวจรับรอง

คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (จนท.ปศจ/จนท.ปศอ) ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

7. คณะกรรมการรับรอง

คณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ พิจารณาให้การรับรองตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ โดยหากคณะกรรมการมีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ประกอบการหรือเข้าร่วมตรวจประเมิน ต้องดออกเสียงและไม่แสดงความคิดเห็นในการพิจารณารับรองในครั้งนั้นๆ

8. ข้อกำหนดของผู้ประกอบการที่ขอรับการรับรอง

ผู้ประกอบการต้องสามารถควบคุมการเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะตลอดการเลี้ยง และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมปศุสัตว์กำหนดดังนี้

- 8.1 มีสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มเป็นผู้กำกับดูแล หากมีการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์ม
- 8.2 ไม่มีการใช้ยาปฏิชีวนะในทุกรูปแบบในการเลี้ยงสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ
- 8.3 อาหาร น้ำ ที่ใช้เลี้ยงสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต้องไม่มีการเติมยาปฏิชีวนะ
- 8.4 หากสัตว์เจ็บป่วยสามารถใช้ยาปฏิชีวนะรักษาได้แต่ต้องคัดแยกออกจากฝูงและนำออกจากระบบ

- 8.5 สัตว์ต้องได้รับการเลี้ยงโดยปราศจากการใช้ยาปฏิชีวนะตั้งแต่เกิดโดยสามารถใช้ยากันบิด วัคซีน และทางเลือกอื่นเช่น สมุนไพร ที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายได้
- 8.6 แสดงเอกสาร ขั้นตอน หรือวิธีการปฏิบัติในการตรวจสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์จากสถานที่จำหน่ายไปยังฟาร์มได้
- 8.7 เก็บตัวอย่าง อาหารสัตว์ น้ำ ผลิตภัณฑ์ ส่งตรวจวิเคราะห์ยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้างยังห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS รายการตรวจวิเคราะห์ จำนวน ตัวอย่าง และความถี่ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด

9. การให้การรับรอง

- 9.1 ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์แสดงความจำนงขอการรับรอง ณ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ ตามแบบฟอร์มคำขอรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดยาปฏิชีวนะ (แบบฟอร์ม RWA 1)
- 9.2 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอตรวจสอบเอกสารและคุณสมบัติผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์
- 9.3 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอส่งรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนให้คณะผู้ตรวจรับรองเพื่อดำเนินการนัดหมายเข้าตรวจรับรอง
- 9.4 คณะผู้ตรวจรับรองนัดหมายเข้าตรวจรับรอง โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน
- 9.5 คณะผู้ตรวจรับรองตรวจรับรองตามเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ จำนวน 1 ครั้งต่อฟาร์มต่อปี ประกอบด้วย
- การตรวจรับรองตามเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มโครงการ “ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ” (แบบฟอร์ม RWA 3)
 - เก็บตัวอย่างน้ำและอาหารที่ฟาร์ม อย่างน้อยอย่างละ 1 ตัวอย่างต่อฟาร์มต่อปี ส่งตรวจยังสำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์เพื่อตรวจสอบยาปฏิชีวนะปนเปื้อน ด้วยวิธี ELISA/HPLC/ LC-MS/MS กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มโพลีไมกซิน (โคลิสติน)/กลุ่มเพนนิซิลิน (อะม็อกซิซิลลิน) กลุ่มแมคโครไลด์และยาไทโอะมุลิน
 - เก็บตัวอย่างไข่ไก่เบอร์ 2 สภาพดีไม่แตกร้าว จากฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 2 ตัวอย่างต่อฟาร์ม (ตัวอย่างละ 12 ฟอง รวมเป็นไข่ไก่จำนวน 24 ฟอง) ส่งตรวจที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่จำนวน 1 ตัวอย่าง (จำนวน 12 ฟอง) เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะตกค้าง ด้วยวิธี MA (Micro-Assay) กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์ และเก็บรักษาไว้ที่ สنج.ปศจ. จำนวน 1 ตัวอย่าง (จำนวน 12 ฟอง) หากในกรณีพบผลวิเคราะห์ MA เป็นบวกให้ส่งยืนยันที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ด้วยวิธี LC-MS/MS
 - หมายเหตุ: หากตัวอย่างน้ำ อาหารสัตว์ ไข่ไก่ ที่ส่งตรวจพบผลวิเคราะห์เป็นบวกให้ห้องปฏิบัติการสำเนาผลวิเคราะห์ส่งให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์รับทราบด้วย

- 9.6 กรณีพบข้อบกพร่องไม่รุนแรงให้คณะผู้ตรวจรับรองรวบรวมรายงานเสนอต่อคณะกรรมการรับรองเพื่อพิจารณาให้การรับรอง แต่หากพบข้อบกพร่องรุนแรงให้ติดตามการแก้ไขข้อบกพร่องได้ 1 ครั้ง ในระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน
- 9.7 คณะกรรมการรับรองพิจารณาตัดสินให้การรับรอง
- 9.8 สำนักงานปศุสัตว์เขตแจ้งรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรองให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบ ตามแบบฟอร์มสรุปรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรองฟาร์มปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ (แบบฟอร์ม RWA 4)
- 9.9 กองควบคุมอาหารและยาสัตว์เป็นผู้ดำเนินการจัดทำใบประกาศและใบรับรองให้แก่ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์โดยมีผลตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองอนุมัติให้การรับรองและไม่สามารถโอนใบรับรองให้แก่ผู้อื่นได้ ทั้งนี้ใบรับรองมีอายุคราวละ 1 ปี และประกาศรายชื่อผู้ประกอบการที่ผ่านการรับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะทางเว็บไซต์กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์
- 9.10 หากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่กระทบต่อระบบการเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในสาระสำคัญให้สำนักงานปศุสัตว์เขตแจ้งให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบ
- 9.11 โดยเงื่อนไขและรูปแบบการแสดงตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย เป็นไปตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด
- 10. เงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการรับรอง**
- ผู้ได้รับการรับรอง ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้
- 10.1 ต้องรักษาไว้ซึ่งระบบการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะตลอดระยะเวลาที่ได้รับการรับรอง
 - 10.2 อ้างถึงการรับรองเฉพาะในกิจการ หรือขอขยายที่ได้รับการรับรองเท่านั้น
 - 10.3 ไม่นำใบรับรองไปใช้ในทางที่ทำให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้เข้าใจผิด
 - 10.4 ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจประเมินและเก็บตัวอย่าง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ได้รับการรับรอง และส่งมอบเอกสารหลักฐานต่างๆ ให้กรมปศุสัตว์เมื่อมีการร้องขอ
 - 10.5 ยุติการใช้สิ่งพิมพ์ สื่อโฆษณา ที่มีการอ้างอิงถึงการได้รับการรับรองนั้นทั้งหมดเมื่อมีการเพิกถอนหรือยกเลิกการรับรอง
 - 10.6 หากประสงค์ต้องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ยื่นเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาก่อนจะดำเนินการ
 - 10.7 หากประสงค์จะขอต่ออายุการรับรอง ให้แจ้งความประสงค์ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนวันที่ใบรับรองหมดอายุ
- 11. การตรวจติดตาม**
- คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจติดตาม เพื่อติดตามการรักษาระบบที่ได้รับการรับรองอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่เกิน 24 ชั่วโมง ประกอบด้วย
- เก็บตัวอย่างน้ำและอาหารที่ฟาร์ม อย่างน้อยอย่างละ 1 ตัวอย่างต่อฟาร์มต่อปี ส่งตรวจยังสำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์เพื่อตรวจสอบยาปฏิชีวนะปนเปื้อน ด้วยวิธี ELISA/HPLC/ LC-MS/MS กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มโพลีมิกซิน (โคลิสติน)/กลุ่มเพนนิซิลิน (อะมอกซิซิลลิน) กลุ่มแมคโครไลด์และยาไทอะมุลิน
 - เก็บตัวอย่างไข่ไก่เบอร์ 2 สภาพดีไม่แตกร้าว จากสถานที่จำหน่าย จำนวน 2 ตัวอย่างต่อฟาร์ม (ตัวอย่างละ 12 ฟอง รวมเป็นไข่ไก่จำนวน 24 ฟอง) ส่งตรวจที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์

(ศพ.) ในพื้นที่จำนวน 1 ตัวอย่าง (จำนวน 12 ฟอง) เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างด้วยวิธี MA (Micro-Assay) กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์ และเก็บรักษาไว้ที่ สนง.ปศจ. จำนวน 1 ตัวอย่าง (จำนวน 12 ฟอง) หากในกรณีพบผลวิเคราะห์ MA เป็นบวกให้ส่งยืนยันที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ด้วยวิธี LC-MS/MS

หมายเหตุ: หากตัวอย่างน้ำ อาหารสัตว์ ไข่ไก่ ที่ส่งตรวจพบผลวิเคราะห์เป็นบวกให้ห้องปฏิบัติการสำเนาผลวิเคราะห์ส่งให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์รับทราบด้วย

ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องดำเนินการตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อนในตัวอย่าง น้ำและอาหาร อย่างน้อยอย่างละ 1 ตัวอย่าง จำนวน 2 ครั้งต่อฟาร์มต่อปี (Self-verification) ส่งตรวจยาปฏิชีวนะ กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์/กลุ่มโพลีไมซิน ณ ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS และแสดงผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจรับรองพิจารณาขณะตรวจติดตาม

ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ต้องดำเนินการตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างในตัวอย่างผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง จำนวน 2 ครั้งต่อปี ของสถานที่จำหน่าย (แห่ง) หรือต่อจุดกระจายสินค้า (Self-verification) ส่งตรวจยาปฏิชีวนะ กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์/กลุ่มโพลีไมซิน ณ ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS และแสดงผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจรับรองพิจารณาขณะตรวจติดตาม พร้อมทั้งสาธิตวิธีการสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ไปยังฟาร์มได้

12. การตรวจต่ออายุการรับรอง

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจต่ออายุการรับรองทุกปี เพื่อตรวจตามวงรอบการรับรอง 1 ปี โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน ขั้นตอนการตรวจต่ออายุและการเก็บตัวอย่างดำเนินการเหมือนการตรวจรับรอง

13. การตรวจกรณีพิเศษ

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจกรณีพิเศษตามมติคณะกรรมการรับรอง หากมีเหตุอันจำเป็นและสมควร เช่น มีเหตุอันสงสัยว่าทำให้ประสิทธิภาพลดลง มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ มีข้อร้องเรียนว่าไม่เป็นไปตามที่กำหนด เป็นต้น โดยสามารถขอเข้าตรวจกรณีพิเศษโดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่เกิน 24 ชั่วโมง ในกรณีพบผลบวกให้ดำเนินการเก็บตัวอย่างซ้ำด้วย

14. การยกเลิกการรับรอง

ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์ขอยกเลิกการรับรองให้แจ้งขอยกเลิกการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มการขอยกเลิกการรับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ (แบบฟอร์ม RWA 6) คณะกรรมการรับรองพิจารณายกเลิกการรับรอง ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องส่งคืนใบประกาศและป้ายรับรองคืนให้แก่สำนักงานปศุสัตว์เขต และสิทธิในการรับรองจะสิ้นสุดลงทันที นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองตัดสินใจ

15. การเพิกถอนการรับรอง

กรณีตรวจยืนยันผลพบยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้างในตัวอย่างที่ส่งตรวจ และคณะกรรมการรับรองพิจารณาเพิกถอนการรับรอง คณะกรรมการรับรองแจ้งสาเหตุพร้อมเอกสารหลักฐานให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบทันที พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ปลอดยาปฏิชีวนะทราบ โดย

ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องส่งคืนใบประกาศและป้ายรับรองคืนให้แก่สำนักงานปศุสัตว์เขต และสิทธิในการรับรองจะสิ้นสุดลงทันที นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองตัดสิน

16. การกำกับดูแล

กองควบคุมอาหารและยาสัตว์เข้าตรวจติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต และเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพื้นที่ละ 1 ครั้ง

17. เกณฑ์การตรวจประเมินในโครงการ การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์

17.1 บันทึกการปฏิบัติงาน

ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องจัดทำเอกสารบันทึกหลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยมีบันทึกย้อนหลังอย่างน้อย 1 ช่วงอายุของกลุ่มสัตว์ที่เลี้ยง และมีหัวข้อขั้นตอนที่ต้องบันทึก ดังนี้

- ข้อมูล ผู้ผลิต/ผู้จัดหา อาหารสัตว์และยาที่ใช้รักษา
- บันทึกข้อมูลการซื้อขายอาหารและยา
- บันทึกการปฏิบัติงานของสัตวแพทย์
- สูตรของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในฟาร์ม และเลขรหัสการผลิต
- การฝึกอบรมพนักงาน
- การตรวจสอบย้อนกลับ
- การเก็บตัวอย่างและผลวิเคราะห์ตัวอย่าง
- การป้องกันการปนเปื้อนข้าม
- การทำความสะอาดและหลักเกณฑ์สุขอนามัย
- การควบคุมสิ่งที่ไม่สอดคล้อง อื่นๆ เช่น กรณี product hold การแยกสัตว์หรือกักกันโรคสัตว์ การจำแนกสิ่งที่ไม่สอดคล้อง และการทำลายสิ่งที่ไม่สอดคล้อง

17.2 การควบคุมการปฏิบัติงาน

- แหล่งที่มาของอาหารสัตว์หรือสิ่งที่เข้ามาในฟาร์ม ต้องแน่ใจว่าปลอดยาปฏิชีวนะ เช่น มี Supplier product specification sheet, Certificate of analysis (COA) เป็นต้น หรือหลักฐานแสดงการรับรองจาก third party และมีการทดสอบว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์นี้
- โรงงานผลิตอาหารสัตว์เพื่อขายเข้าฟาร์มที่ไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ ต้องมีการเก็บตัวอย่างอาหารส่งตรวจยังห้องปฏิบัติการตรวจสอบยาปฏิชีวนะปนเปื้อนในอาหารสัตว์
- โปรแกรมสุขภาพสัตว์ กิจกรรมภายในฟาร์ม ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการรักษาโรค
- ผลทดสอบสารตกค้างยาปฏิชีวนะปนเปื้อนของน้ำและอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ (Self-verification) จากห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS โดยผลทดสอบมีอายุ ไม่เกิน 1 ปี อย่างน้อยชนิดละ 1 ตัวอย่างปีละ 2 ครั้ง
- วิธีการในการป้องกัน และมาตรการในการจัดการกรณีการปนเปื้อนข้ามของยาปฏิชีวนะในอาหารสัตว์ อุปกรณ์ที่ใช้ ตัวสัตว์ ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการเลี้ยง
- วิธีการในการจำแนกและระบุสัตว์มีชีวิตที่ไม่ตรงตามเงื่อนไขการรับรอง
- วิธีการในการทำความสะอาด และการบันทึกข้อมูล

- มีการติดป้ายชี้บ่ง ต้องชัดเจนตลอดกระบวนการเลี้ยง ป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนหรือเข้าใจผิดกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับการรับรองว่าปลอดยาปฏิชีวนะ เช่น สถานที่เก็บอาหาร/ยา สถานที่เลี้ยง สถานที่เก็บสิ่งของ ฯลฯ และต้องแยกออกจากกันให้เป็นสัดส่วน
 - บันทึกข้อมูลที่เป็นในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การจัดการอาหาร กิจกรรมของสัตว์ ฯลฯ
 - สถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยง ต้องแยกเป็นสัดส่วนไม่ให้เกิดความสับสน มีการสุ่มเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างจากห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS โดยผลทดสอบมีอายุไม่เกิน 1 ปี จำนวนอย่างน้อย 1 ตัวอย่างต่อสถานที่จำหน่าย (แห่ง) หรือต่อจุดกระจายสินค้า ปีละ 2 ครั้ง และต้องสามารถสอบย้อนกลับได้
- 17.3 การจัดการการขนส่งสัตว์
- ต้องมีการจัดการก่อนขนส่งสัตว์ และขณะขนส่งไม่ให้ขัดต่อการรับรองการเลี้ยงปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ และมีหลักสวัสดิภาพสัตว์
 - ต้องมีบันทึกขณะขนส่งสัตว์
 - รถขนส่งและอุปกรณ์ที่ใช้ต้องได้รับการทำความสะอาดและบำรุงรักษาสม่ำเสมอ
- 17.4 การทำความสะอาดและการสุขาภิบาล
- ต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึกเกี่ยวกับการทำความสะอาดและการสุขาภิบาลของสถานที่ และอุปกรณ์การเลี้ยงสัตว์
- 17.5 การตรวจสอบภายใน และการเก็บตัวอย่างทดสอบ
- ผู้ประกอบการต้องจัดทำเอกสารบันทึกและปฏิบัติดังนี้
- มีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึก เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพภายในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และการเฝ้าระวังเพื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ
 - สามารถยืนยันว่าสิ่งที่รับเข้ามาในฟาร์มสอดคล้องตามข้อกำหนด เช่น อาหารสัตว์ ปลอดจากยาปฏิชีวนะ
 - ข้อมูลขั้นตอนการปฏิบัติงานมาจากบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและตรวจสอบได้ เช่น มีลายเซ็นหัวหน้างานกำกับ
 - การใช้ยาปฏิชีวนะต้องใช้กรณีเพื่อการรักษาเท่านั้น โดยสัตว์ที่มีการใช้ยาปฏิชีวนะต้องถูกแยกออกจากสัตว์ที่เลี้ยงโดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะและมีการบันทึกข้อมูลการรักษาเก็บไว้ครบถ้วน
 - มีการเก็บตัวอย่าง น้ำ อาหาร และผลิตภัณฑ์ตรวจสอบยาปฏิชีวนะปนเปื้อน และต้องมีบันทึกการเก็บตัวอย่างและผลวิเคราะห์เก็บไว้ในกรณีผู้ตรวจประเมินมีการร้องขอ
 - มีการจัดการควบคุมผลิตภัณฑ์กรณีเมื่อตรวจพบยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้าง หรือพบการปนเปื้อนข้าม
- 17.6 การตรวจสอบย้อนกลับ
- ต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึก เพื่อให้สามารถสอบย้อนกลับได้

- สามารถสอบย้อนไปยังแหล่งที่รับอาหารสัตว์/ยา/วัสดุ จากเอกสารการรับสินค้า โดยเชื่อมโยงข้อมูลจาก lot/เลขการผลิต ทางระบบเอกสารหรือสารบรรณได้
- มีการบันทึกข้อมูลการเลี้ยง การรับสินค้า บันทึกการซื้อขายอาหารสัตว์และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในฟาร์ม
- ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ ต้องสามารถแสดงวิธีการสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์นั้นไปยังระดับฟาร์มได้

17.7 การฝึกอบรม

- มีข้อมูลรายละเอียด ประวัติการฝึกอบรม
- มีการฝึกอบรมและฝึกอบรมเพื่อทบทวนความรู้เป็นประจำทุกปี ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 3 ปี

17.8 การควบคุมและแผนการดำเนินการในกรณีพบผลิตภัณฑ์ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนด

- เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึก เกี่ยวกับการควบคุมและแผนการดำเนินการในกรณีพบผลิตภัณฑ์ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนดการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ
- มีการเก็บบันทึกและการดำเนินการ โดยต้องมีเอกสาร ประกอบด้วย บันทึกรายละเอียดสาเหตุ (ระบุพื้นที่ที่การจัดการหรือวิธีการควบคุมล้มเหลว เช่น การคัดแยก สุขอนามัย การรับวัตถุดิบ) พร้อมระบุว่าตรวจพบได้อย่างไร และปริมาณของผลิตภัณฑ์ที่ต้องทำลายหรือเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ทั่วไป พร้อมทั้งการนำฉลากหรือตราสัญลักษณ์ออก

17.9 การหยุดจำหน่ายสินค้า (Withdraw)

- เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึกเกี่ยวกับการหยุดจำหน่ายสินค้า
- ระเบียบและขั้นตอนการดำเนินการกรณีผลิตภัณฑ์ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนด เช่น มีการหยุดจำหน่ายหรือวิธีการจัดการอย่างชัดเจน และควรรีไทร์ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน

17.10 การจัดการข้อร้องเรียน

- มีระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติการในการจัดการกรณีมีการร้องเรียน
- มีการเก็บบันทึกข้อร้องเรียนและการจัดการข้อร้องเรียนไว้อย่างน้อย 3 ปี

17.11 การแสดงตราสัญลักษณ์การรับรอง

- ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์สามารถแสดงข้อความ ป้ายสัญลักษณ์รับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ (Raised without antibiotics) รับรองโดยกรมปศุสัตว์ บนผลิตภัณฑ์และอาจแสดง ณ จุดจำหน่าย โดยค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์เป็นของผู้ประกอบการ

18. การเก็บตัวอย่าง

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการเก็บตัวอย่าง (Official sampling) เพื่อส่งตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้างยังห้องปฏิบัติการของกรมปศุสัตว์ โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์มเก็บตัวอย่างในโครงการ การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ (แบบฟอร์ม RWA 7)

19. การรายงานผล

สำนักงานปศุสัตว์เขต แจ้งผลให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบภายใน 3 วัน ทาง E-mail: dld.amric@gmail.com หลังมีมติพิจารณาจากคณะกรรมการรับรองตามแบบฟอร์ม

- ตามแบบฟอร์มหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์ม โครงการ “การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์” (แบบฟอร์ม RWA 3)
- ตามแบบฟอร์มสรุปรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรองฟาร์มปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ (แบบฟอร์ม RWA 4)

ผู้ประกอบการแสดงตราสัญลักษณ์ ณ สถานที่จำหน่ายและบนผลิตภัณฑ์

อธิบดีกรมปศุสัตว์

การจัดทำใบรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ

ใบรับรอง ประกอบด้วย

1. โลโก้โครงการฯ และสัญลักษณ์กรมปศุสัตว์
2. ชื่อใบรับรอง
3. ชื่อฟาร์ม
4. ที่ตั้งของฟาร์ม
5. ประเภทของสัตว์ที่เลี้ยง
6. เลขทะเบียนรับรองซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน

เช่น RWAL-01-01-001/2561

ส่วนที่หนึ่ง แสดงด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่แสดงประเภทของสัตว์ที่เลี้ยง

RWAL หมายถึง ไก่ไข่

ส่วนที่สอง แสดงตัวเลขสองหลัก หมายถึงสำนักงานปศุสัตว์เขตที่ 01-09

ส่วนที่สาม แสดงด้วยตัวเลขของจังหวัด เช่น 10 คือจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่สี่ แสดงลำดับที่ เช่น 001 หมายถึง ฟาร์มที่ได้รับการรับรองเป็นลำดับที่ 1 ในปศุสัตว์เขตนั้น

ส่วนที่ห้า แสดงปี พ.ศ. ที่ออกใบรับรอง

7. วันที่ออกใบรับรอง
8. วันที่หมดอายุการรับรอง
9. ลายเซ็นใบรับรองจากอธิบดีกรมปศุสัตว์
(หมายเหตุ : ในกรณีต่ออายุ หมายเลขทะเบียนที่ให้การรับรองให้ใช้หมายเลขและ พ.ศ. เดิมเปลี่ยนวันที่ออกใบรับรอง วันหมดอายุและข้อมูลอื่นให้เป็นปัจจุบัน)

การเก็บตัวอย่าง

วิธีการเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน

1. เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ที่อยู่ในรางอาหารเดียวกัน แล้วแยกเป็น 3 ส่วนๆละอย่างน้อย 500 กรัม บรรจุในถุงพลาสติกและใส่ซองกระดาษสีน้ำตาลอีกชั้นหนึ่ง กรอกรายละเอียดบนซองและเซ็นชื่อให้ครบถ้วน โดยหากมีการแก้ไขข้อความให้ใช้การขีดฆ่าและลงลายมือชื่อกำกับ
2. ส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.) ตัวอย่างถุงที่ 2 มอบให้เจ้าของฟาร์มเก็บไว้ อย่างน้อย 3 เดือน ตัวอย่างถุงที่ 3 เก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
3. นำส่งโดยเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง หลีกเลี่ยงการโดยแสงแดด โดยส่งตัวอย่างทันทีภายใน 24 ชั่วโมง
4. ตัวอย่างอาหารสัตว์ที่เก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกรณีหากต้องการตรวจยืนยันผล โดยให้เก็บรักษาไว้จนกว่าผลวิเคราะห์สิ้นสุด

วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน

1. เก็บจากภาชนะที่เตรียมพร้อมให้สำหรับสัตว์ในฟาร์มกิน ภาชนะที่บรรจุต้องสะอาดป้องกันแสงได้และมีลักษณะเป็นขวดทึบแสง ปิดฝาขวดให้แน่น ติด Label ระบุชื่อฟาร์มที่ข้างขวด นำใส่ถุงซิปล็อค โดยปริมาณตัวอย่างน้ำที่ต้องส่งตรวจสอยน้ำจากฟาร์มอย่างน้อยขวดละ 300 มิลลิลิตร จำนวน 2 ขวด
2. ส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักรวสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.) จำนวน 1 ขวด
3. นำส่งโดยเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 0-4 องศาเซลเซียส หลีกเลี่ยงการโดยแสงแดด โดยส่งตัวอย่างทันทีภายใน 24 ชั่วโมง
4. ตัวอย่างน้ำ 1 ขวดเก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกรณีหากต้องการตรวจยืนยันผล โดยให้เก็บรักษาไว้ในตู้แช่ freeze จนกว่าผลวิเคราะห์สิ้นสุด

วิธีการเก็บตัวอย่างไข่ไก่เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะตกค้าง

1. เก็บตัวอย่างไข่ไก่เบอร์ 2 สภาพดีไม่แตกร้าว จากฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 2 ตัวอย่างต่อฟาร์ม (ตัวอย่างละ 12 ฟอง รวมเป็นไข่ไก่จำนวน 24 ฟอง)
2. ส่งตรวจวิเคราะห์ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่ จำนวน 1 ตัวอย่าง (จำนวน 12 ฟอง)
3. นำส่งโดยเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 0-4 องศาเซลเซียส หลีกเลี่ยงการโดยแสงแดด โดยส่งตัวอย่างทันทีภายใน 24 ชั่วโมง
4. เก็บรักษาที่อุณหภูมิ 0-4 องศาเซลเซียส ไว้ที่ สนง.ปศจ. จำนวน 1 ตัวอย่าง (จำนวน 12 ฟอง) กรณีหากต้องการตรวจยืนยันผล โดยให้เก็บรักษาไว้ จนกว่าผลวิเคราะห์สิ้นสุด